

Název exkurze	Tiché údolí		
	Typ: topografická; 23 zastávek (5 úkolů)		
Organizace	Začátek: Výhledy, bus 147 Konec: Praha - Holešovice	Náklady: Opencard + 12 Kč Délka: 8 km, 3 h	
Hlavní pojmy	Tiché údolí, Kozí hřbety, Holý vrch, Únětický potok, únětická kultura, buližník, vřesoviště, meandr, niva, lužní les, M. Aleš		
Přílohy	Mapa trasy , Metodické pokyny , Procvičovací test		

č.	přesun	zastávka	výklad
1	---	Výhledy, konečná bus 147	Sraz – na zastávce – <i>přivítání, prezence, popis programu</i>
2	po žluté turistické trase	před polem, výhled na statek	Brandejsův statek ¹⁸²³ – (též Suchdolský zámek) dvůr již v 10. st. na cestě z Levého Hradce do Prahy, přest. od gotiky po baroko , obn. po požáru 1822, v l. 1874-99 ho měl pronajatý podnikatel Alexandr Brandejs , mecenáš výt. umění; dnes chov koní <ul style="list-style-type: none"> v pohledu vL zalesněný hřeben Kozí hřbety, přes ně vede jeden z hlavních leteckých koridorů (proto blízkost letadel po celou dobu výletu)
3	silnicí před statek	u lavičky	Alexandr Brandejs ¹⁸⁴⁸⁻¹⁹⁰¹ – statkář, podnikatel, mecenáš umění a přítel umělců generace Národního divadla , často je zval sem na zámek, kde žil, zde se scházeli, v l. 1877-79 zde Mikoláš Aleš i bydlel a vytvořil 12 lunet pro ND; podle jednoho z Brandejsových koní vytvořil J. V. Myslbek sochu koně sv. Václava Suchdol – osídlen od pravěku, ves založil kníže Boleslav I., jeptiškám z Pr. hradu zde patřil pivovar; název Suchi dól souvisí s <u>legendou</u> : Kozí hřb. zdvihají dešťové mraky, takže pršet většinou začne až o něco dále; <u>zajímavost</u> : nacisté měli za heydrichiády v plánu, nenajdou-li se pachatelé atentátu, vyhladit i Suchdol – komunistické hnízdo <ul style="list-style-type: none"> před statkem vL u silnice dodnes funkční zvonice¹⁸⁴⁶, postavil statkář Jan Napravil nad zvonicí <i>po levé straně ul.</i> hasičská zbrojnice¹⁹²⁸ z doby První republiky
4	za zvon. vL vzh. po sch., ul. Ke K. hřbetům	2.rozc. vL, zastávka naučné stezky	→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 1 Suchdolská terasa Vltavy – <i>oč se jedná, jak terasa vznikla, co ji narušuje a jaké přírodní útvary z ní vystupují</i>
5	vL mimo tur. trasu, podél pole	za hřbit. zdi u vchodu do kaple	Kaple sv. Václava ¹⁷⁶⁵ – pův. jen zvonice z r. 1704 na místě morového hřbitova (suchdolské oběti velké epidemie r. 1680), pozdně barokní , později hřbitov mnichů z Emauzského kláštera, hřbitov dávno zrušený, v kapli se slouží bohoslužby <ul style="list-style-type: none"> okolní krajina byla od pravěku zemědělsky využívána (především pastviny), proto zde až do pol. 20. st. nebyl les, ale travnaté stráně částečně se stepní vegetací, pozdější umělé zalesnění nevhodnými druhy dřevin (zejm. ze Sev. Ameriky dovez. akát) zakrylo romantické výhledy a narušilo ekosystém (akát přidává do půdy dusík)
6	vP cesta šípky (vL) a borovicemi (vP)	rozcestí na kraji lesa	Kozí hřbety <ul style="list-style-type: none"> 800 m dlouhý buližníkový skalní hřeben, vzniklý jako usazenina na dně starohorního moře, chráněná přírodní památka (reservace)¹⁹⁸⁸ název upomíná na pastevectví koz, po 2. sv. v. došlo k zalesnění převážně dovezenými dřevinami, např. zde vL cíp lesa tvořený americkým dubem červeným (ostře vykrojené listy)

7	z rozcestí vL, zP se později přidá zel. tur. trasa	výstup vP na značené skalisko	<p>Vřesoviště – vřes obecný je pozůstatkem typické vegetace z doby, kdy Kozí hřbety byly bezlesé; v současné době snaha zbavit se nepůvodních dřevin a rozšířit tato místa se zachovalou původní vegetací, z původních dřevin se sem náletově vrací např. bříza</p> <ul style="list-style-type: none"> • buližník (silicit) – jedna z nejtvrdějších usazených hornin, vznikl na dně moře ve starohorách před 700 mil. let, Kozí hřbety stejně jako protější Holý vrch tak patří k nejstarším horám Českého masívu • vyhlídka – z jedné strany Únětice, místo střežního nálezu vyspělé kultury ze starší doby bronzové (únětická kultura), naproti zP na horizontu vysílače nad Břevnovem a Petřínská rozhledna, v popředí Výhledy a ČZU, vysílač Žižkov, telekomunikační ústředna, Troja, sídl. Bohnice, ústav, Starý Suchdol, sídl. Čimice
8	zpět na cestu, těsně př. silnicí odb. dolů ostře vP (neznač.)	na rozcestí vP, zast. u lavičky	<p>→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 2</p> <p>Zalesnění – <i>jak byly v minulosti svahy hospodářsky využívány, co je toho dokladem, jaké dřeviny se zde v současnosti vyskytují a proč</i></p>
9	na rozc. napojit vL za modříný dolů na zelen. tur. trasu	soutok potoků	<p><u>Soutěska pod Holým vrchem</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Horoměřický potok se zde vlévá do Únětického potoka (přitéká zL), napájejícího rybník, potok zde kdysi prolomil buližník. bariéru a vytvořil údolí, dnes přírodní reservace Údolí Únětického potoka • na výbrusech zdejších buližníků nalezeny doklady kolonií mikroskopických organismů z doby vzniku života na Zemi • <i>na infotabuli</i> reprodukce obrazu Selská svatba A. Kosárka (orig. v NG) ukazuje Holý vrch ještě bezlesý • údolí bohaté na vzácné bezobratlé (např. otakárek fenýklový i ovocný, modrásek) i obratlovce (mlok, ještěrka zelená) • cenný půdní profil dokládá změny klimatu za posledních 750 tisíc let (<i>na následující informační tabuli</i>)
10	za můstkem vL a hned vP ostré stoupání (odb. modré)	ohniště pod vrcholem	<p><u>Holý vrch</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>k ohništi každý dojde vlastním tempem, u ohniště odpočinek a přepočítání přítomných</i> • nedaleko odtud (severně) v 70. l 19. st. učiněn střežní nález únětické kultury (pohřebiště několika desítek koster) • <i>před výstupem na vrchol upozornit na mimořádnou opatrnost při výstupu a zejména na samotném vrcholu; za suchého počasí lze dál vystoupit přímo vzhůru po buližníkové stěně, učitel poslední, příp. zranění ošetří nahoře; je-li skála vlhká, bude lépe na vrchol vyjít vL klikatou a špatně značenou modrou tur. stezkou</i>
11	vzhůru na vrchol	před srázem proti K. hřbetům	<p>→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 3</p> <p>Alšova vyhlídka – <i>působení M. Alše za jeho suchdolského pobytu, objekty viditelné z vyhlídky</i></p>
12	z vrcholu rovně po hřebeni	na konci hřbetu	<p><u>Vyhledka na Prahu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • obnažený buližník • kromě vyhlídky na Prahu zde stojí za povšimnutí vřes, který se mísí s pozůstatky stepní vegetace, kt. se daří na prosluněných jižních svazích údolí • vL za hřbenem krajina zemědělsky využívaná
13	vL kraj pole, dál 20 m vP, za keři prudce vP dolů	rozcestí naproti mlýnu	<p>→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 4</p> <p>Trojanův mlýn – <i>historie mlynářství v Tichém údolí, jaká historická stezka tudy v minulosti vedla, jaký seriál se zde natáčel</i></p>

14	po modré vL po proudu	inf. tabule	Tůmův mlýn <ul style="list-style-type: none"> na protějším břehu potoka zcela zarostlé ruiny, ale také zbytek rybníka a mlýnského náhonu, mlýn založil mlynář Filip Trojan na mletí zvláště jemné krupičky, od r. 1830 mlynář Jan Tůma, později zde malé byty, po 2. sv. v. zcela zchátral, až zmizel Tiché údolí (rezervaci od r. 1951), ukázka rychlosti přirozené obnovy lesního porostu v nivě meandrujícího potoka Lom – v nižší části usazené břidlice staré 600 mil. let, v horní části zřetelný pás vyvřeliny z pozdější doby, lom uzavřen r. 1970, rovněž ukázka obnovy přírody náletovými dřevinami (jasan)
15	dál po cestě	u některé tůně	→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 5 Údolní niva – jak vzniká, co jsou meandry, jaký biotop se zde obnovil
16	dál po cestě	na rozcestí	Spálený mlýn (Spáleník) ¹⁷⁸⁷ <ul style="list-style-type: none"> na protějším břehu potoka, původní stavba do roka vyhořela (→název), mlelo se do 19. st., pak továrna na mýdlo a svíčky, ve 20. st. obydlí chudých, dnes po rekonstr. na jižních svazích údolí (<i>zde</i>) se pásly ovce na jaře, <i>naproti</i> na severním svahu, kde vše dozrávalo později, se páslo na podzim a v zimě, na již. svazích skalní step, na sev. vřesoviště; dnes nevyužívané svahy znovu zarůstají lesem, na této straně převl. jasan, dále javor, habr, buk, dub, naproti vysazená borovice a náletová bříza
17	vL po modré	na můstku	Únětický potok <ul style="list-style-type: none"> dobře viditelné meandry (vL), voda podemílá břehy ve vodě pstruzi nebo hrouzci, běžné ryby mělkých, dobře okysličených toků
18	dál po cestě	další můstek	Nad můstkem <ul style="list-style-type: none"> javor (<i>strom s namalovanou značkou</i>), jasan – <i>vysoké koruny</i>
19	dál po cestě	za lesem na rozcestí	Maxmiliánka ¹⁹²⁴ <ul style="list-style-type: none"> původně výletní restaurace z 19. st. v alpském stylu, z ní donedávna zachován zchátralý dřevěný pavilon, stržen povodní 2013, chátrá i prvorepublikový hotel
20	vP po modré (k potoku)	vyhlídka nad peřejemi	Malé vodopády <ul style="list-style-type: none"> potok se zařezává do skalního masívu, překonává bulžňíkové vrstvy a kaskádovitě klesá ke korytu Vltavy, pěkná ukázka erozivní činnosti vodního toku
21	spojení se žlutou	u lávky	Roztocký háj – vzhůru nad údolím (po žluté) , tvoří spolu s Tichým údolím rezervaci od roku 1951 <ul style="list-style-type: none"> v ul. „Tiché údolí“ zaujme pěkná architektura konce 19. a poč. 20. st., převážně novorenesanční, vila cestovatele Joe Hlouchy (vedle nemocnice) v japanisujícím stylu (20. l. 20. st.), tehdy byl městys Roztoky oblíbeným cílem turistiky
22	vL do ulice a rovně k zámku	před zámkem	Roztocký zámek ^{16. st.} <ul style="list-style-type: none"> pův. vodní tvrz, později gotický hrádek – zachován pozdně gotický arkýř (pod věží) renesanční, kol. býv. vodní příkop, hosp. budovy přistavěny v 18. st. (baroko) sídlo Středočeského musea, po povodních 2002 a 2013 zrekonstruováno zápach způsobuje nedaleká roztocká penicilinka
23	vP vzhůru	nádraží	<ul style="list-style-type: none"> <i>návrat vlakem na nádraží Praha - Holešovice, ukončení exkurze</i>
Konec			